

dokumentumvagyon, például az Országos Széchényi Könyvtár egypéldányos műveit, a folyóiratokat stb. Jó helyre tapintott tehát a Nemzeti Kulturális Alap, mikor ezt a témát is megjelölte a támogatások között. De ez még kevés – ha más nem teszi, akkor nekünk, könyvtárosoknak kell tovább mozgatnunk a szálakat: érdekvédő szervezeteink vegyék fel ennek a problémának a megoldását a legsürgősebb feladatok közé. Ha befutnak a pályázatok, azok máris felrajzolják a jelenlegi legális felsőoktatási könyvtári struktúra mellé a mind ez ideig „rejtetten” működő, közkönyvtári alapú felsőoktatási ellátás térképét. Ennek kiértékelését, a szükséges *könyvtári, könyvkiadási és felsőoktatási* elképzelések összehangolását el kell végezni – ezért mindenki egyformán felelős. Sajnos, a sok „béna kacsa” között ezt is valószínűleg nekünk, könyvtárosoknak kell megoldani.

Kedves Szerkesztő Úr, igyekeztem rövid lenni, de az élet nem kedvez a hárommondatos kifejezési módnak. Nem is írtam mindenről – néhány gondot félretettem a szeptemberi kiadás számára. Ha addlg élünk, ismét jelentkezem. Tisztelettel üdvözlök a Zalaegerszegi Megyei Könyvtárból:

Kiss Gábor

(Meg)osztzkodás a használókon

– (nem csak) zalai
gondolatok egy
reményteljes pályázat
űrügén

Nem tudom, hányan figyelhetek fel az érdekelt könyvtári menedzserek közül a *Könyv, Könyvtár, Könyvtáros* 1996. júniusi számában megjelent, a Nemzeti Kulturális Alapnak a köz(művelődési)könyvtárakat megcélzó pályázati „csokrára”, illetve ezek között is a 2. pontban szereplő, *Közművelődési könyvtárak az egyetemi és főiskolai hallgatókért* c. pályázati kiírására. Nagy örömmel fogadtam ezt a kezdeményezést, mert feltétlenül egy követendő ellátási gondolatmenet húzódik meg mögötte. (Ennek a kis írásnak az aktualitását a következőkben kifejtetteken kívül az adja, hogy megjelenése idején még nyitott a pálya, hiszen a „ver-

senyműveket” szeptember 15-ig lehet beadni...)

A pályázat a közkönyvtárak és a felsőoktatási könyvtárak praktikus együttműködésére, szolgáltatói feladatmegosztására épít, teljes joggal: a közkönyvtár a kultúra teljes spektrumában, de a nagyközönségnek gyűjt, míg a felsőfokú képzés információs igényeit a szigorúan értelmezett szakirodalom, a szakajjtó, speciális dokumentumok és az épp ilyen speciális (gyakran csupán elektronikus formátumban hozzáférhető) források elégítik ki.

Zalai lehetőségek. Zalaegerszegen két olyan felsőoktatási intézmény intézete működik, amely könyvtárat is fenntart: a budapesti székhelyű Pénzügyi és Számviteli Főiskola Intézete (kb. 60 000 dokumentum), illetve a Pécsi Orvostudományi Egyetem, egészségügyi főiskolai kar, zalaegerszegi tagozat könyvtára (kb. 5000 dokumentum). A megyeszékhelyen természetesen megtalálni olyan, nagy közkönyvtárakat, mint a Deák Ferenc Megyei Könyvtár és a József Attila Városi Könyvtár, de rajtuk kívül még említhetnénk másokat is. A viszonylag kis felsőoktatási könyvtárak és a közkönyvtárak között az együttműködést több szempont is indokolja, pl. olyanok, mint a felsőoktatási intézeti gyűjtemények szerényebb költségvetése, mert esetükben a gyarapítás racionalizálása, a közkönyvtár „beszállása” az ellátásba közvetlen haszonnal kecsegtet: az oktatást szolgáló szakgyűjtemény tehermentesíthető az általánosabb tájékoztatói feladatok ellátásától; a szolgáltatók között elhanyagolhatók a távolságok (1-1,5 km), melyek nem okoznak felróható kényelmetlenséget; a már meglévő szakmai együttműködés, a szakemberek közvetlen kapcsolata, a tapasztalatcsere lehetősége szintén nagy előny.

Milyen kölcsönös haszonnal járhat a használók „multikönyvtáras” ellátása? A Számviteli Főiskola Zalaegerszegi Intézetének könyvtára részére elsősorban az a haszon, hogy tiszta lelkiismerettel megszabadulhat a régebben elváltattól, hogy tudniillik a hallgatók általános művelődési igényeit is megpróbálja kielégíteni. (Ennek érdekében korábban nem csak ismeretterjesztő irodalmat szerzett be a könyvtár, hanem szépirodalmat is. A közkönyvtári profilú anyag kb. 15-20 000

dokumentum, az állomány negyede-harmada.)

A főiskola könyvtára a megosztott ellátás elvének gyakorlattá tételével csak nyerhetne: megválhatna – a közkönyvtárak számára történetesen átadással – egy számára inkurrens, ballaszt jellegű, de máshol értékes és szerepét inkább betöltő dokumentumállománytól, ezen állomány frissítésének tetemes költségeitől (amitől egyébként máris megszabadult, mert nincs rá kerete...), szakembereinek ezzel kapcsolatos megterhelésétől stb.

Az információellátás terén a szakképzési háttérrel – a képzési profil hard-irodalmának gyűjtésével – természetesen a főiskola könyvtára, mi teremtenénk meg, míg a tágabb „értelmiségi” képzést a közkönyvtárak támogatnák, akárcsak a szabadidős-szórakoztató információfogyasztást. Tehát semmiképp sem a felsőoktatási szakkönyvtár szakanyagának megkurtításáról van szó, hanem egy „gyűjtőköri koordináció”-hoz hasonló gyarapítási és ellátási együttműködésről. Sok olyan határterületi irodalmat szerzünk be az ezer beiratkozott olvasót ellátó intézeti könyvtár számára, ami a lényegesen nagyobb és szélesebb közönségű közművelődési könyvtárban kihasználtabb lehetne... (Egyébként a pályázat az „állomány hiányainak” a hallgatói ellátást szolgáló felszámolását említi első helyen, s ez kellően tág megfogalmazás...) Talán nem kell részletezni, mennyire hasznos volna, ha a felsőoktatási intézményekkel együtt élő, azokhoz közeli közkönyvtárak nagyobb figyelmet szentelnének annak a tengernyi tananyag-közeli információnak, amelyet ma már egyre hiányosabban derít fel, és még hézagosabban szerzeményez az alma mater bibliotékája.

A megosztott ellátás talán még szemléletformáló erőket is magában rejt. Azok, akik több gyűjteményt használnak, világosabban látják a lehetséges használói elvárásokat, sikerebben és önállóbban elégítik ki információs szükségleteiket, tehát mindenképpen fejlesztik személyiségük rugalmasságát, s ez napjainkban és a jövőben is egyre inkább növelheti a „humán erőforrás” értékét. A közkönyvtárak szintén nyernének: az interdiszciplináris irodalomért, amely nem szükséges közvetlenül a szorgalmi feladatok teljesítéséhez, a hallgatók hozzájuk fordulnának. Illet-

ve a közkönyvtárak segíthetnek ennek a rétegnek a felnőttkori művelődési szokások kialakításában, stabilizálásában, amivel hosszú távra megteremtenek saját olvasói utánpótlásukat.

A diploma megszerzése után – ha nem is Zalaegerszegen – a leendő gazdasági-vállalkozói réteg gyakorlati szakemberei talán „könyvtárközelen” maradnának. S kell-e magyarázni ennek a fontosságát?

Az említett pályázat végre többé-kevésbé elismeri, hogy a felsőfokú képzésben a közkönyvtárak eddig is jelentős szerepet vállaltak, s lehetőséget teremt az ellátási feladat „deklaratív” vállalására úgy, hogy ehhez némi anyagi támogatást is ad. Enyhülhetnek a szakmai panaszok (főleg a közkönyvtárak részéről, amelyek néha értetlenül és kissé felháborodva fogadták a „diplomásodó siserehad” igényeit), megszűnhetnek az egymásra mutogatások és számonkérések amiatt, hogy miért nem elégíti ki hallgatóinak igényeit a felsőoktatási könyvtár egyedül és teljes körűen.

Végül: milyen tartalmú dokumentumokkal-információkkal tudnák hatékonyan támogatni hallgatóinkat a helyi közkönyvtárak?

Véleményem szerint két nagyobb csoportot különíthetünk el: az egyik az értelmiségi használat részeként a már említett általánosabb irodalom (a nyelvoktatás anyagai, az egyre inkább fejlődő információtechnológia irodalma stb.), mellyel az egész használati táborot megcélozhatná a könyvtár, a másik pedig a szakképzéshez szorosabban kapcsolódó, de még mindig más felhasználók érdeklődésére is számot tartó mikroökonómiai, vállalkozásfejlesztési, üzleti tervezési, kereskedelmi, marketing- és menedzsment-irodalom, a politika, a jog stb. gazdasági vetületeit tárgyaló könyvek, illetve mindazon területek nem alapvető irodalma, amelyek a kisebb óraszámú tanított mellék- (de nem mellékes!) tárgyakhoz tartoznak, pl. gazdaságtörténet, vezetésmódszertan, üzleti etika, politológia, gazdasági földrajz, humán erőforrás-gazdálkodás, környezetgazdálkodás, manager-informatika. Erre

talán még egy közhasznú-vállalkozásfejlesztő nyilvános könyvtári szolgáltatást is rá lehetne építeni.

(Mellesleg az itt felsoroltak még mindig szépen beleférnek az állomány hiányainak felszámolásába.) Ha pedig a zalai megyei könyvtár végül mindettől még nem nyerné is el „a felsőoktatási intézmény(ek) központi könyvtári szerepkörének ellátását” (ahogy azt a kiíró finoman sugallja a „megyeieknek”) – mert autonómiáját azért érthetően minden szervezet féltő gonddal vigyázza –, mindenképp bizakodóbban tekinthet előre.

Természetesen erre a feladatra csak olyan szolgáltató intézmények vállalkozzanak, amelyek a pályázati pénzek remélhető „kaszálásán” túl komolyan felkészülnek a felsőoktatási hallgatók növekvő közösségének speciális, a szakkönyvtári ellátáshoz közelítő szolgálatára.

Szabó G. Tibor
könyvtári szakinformátor,
a Pénzügyi és Számviteli Főiskola
Zalaegerszegi Intézetének
könyvtára